

Seglings- och Säkerhetsinstruktioner inom Sällskapet Vikingatida Skepp

Uppdaterat 1997-04-01, 2024-03-02

Förord

Dessa instruktioner gäller som anvisning för hövedsman, besättning, elever samt andra som seglar eller på annat sätt framför Sällskapets fartyg. Var och en som följer med på segling eller annan utfärd förutsätts känna till innehållet i denna instruktion, samt att denna efterföljs. Dessutom ingår kriterier för hur hövedsman utses.

Vid årsmötet 2023 fick styrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för sjösäkerhet. Styrelsen anser sig ha uppfyllt uppdraget i och med publicering av dessa seglings- och säkerhetsföreskrifter. Uppdateringarna grundas dels i den diskussion som då fördes, dels i de förändringar i SVS verksamhet som följt av ett minskande antal seglingsaktiva medlemmar.

Vi har valt att behålla ursprungliga namn på seglingspositioner, såsom hövedsman, skotkarl, styrman och liknande. Detta ska inte tolkas som att vi förutsätter att dessa positioner sköts av män. Tvärtom välkomnar vi en blandad besättning.

Som utgångspunkt har en tidigare version författad av Christer Ingelsten 1997-04-01 använts, publicerad i Hlidskjalf årgång 5, nummer 2, sida 6-7.

1. Generella regler

Certifierade hövedsmän är de enda som har rätt att leda segling med Sällskapets skepp och båtar, med undantag endast i nödfall.

Andreman skall utses före seglats och skall ha likvärdig kompetens som hövedsman. Andreman behöver dock ej ha formell behörighet som höveds. Hövedsman har rätt att under seglats överlåta befälet till andreman. Andreman tar över vid hövedsmans frånfalle.

Hövedsman är ytterst ansvarig för fartygets framförande och dennes order skall åtlydas utan diskussion. Eventuella åsikter eller synpunkter framförs till hövedsman då läget tillåter under seglingen eller efter genomförd seglats. Hövedsmans order skall kvitteras genom upprepning. Hövedsman bör anpassa seglingen efter stämningen i besättningen. Besättningen får ej tvinga höveds till beslut mot dennes övertygelse. Hövedsman ska prioritera besättningens och skeppets säkerhet vid beslut.

Hövedsman skall ställa in seglats om det föreligger osäkerhet eller fara för besättning och fartyg.

Seglats får ej företas om besättningens storlek och kompetens är otillräcklig eller om seglingen kan anses osäker utifrån besättningens kondition, rådande väderförhållande, fartygets sjövärdighet eller andra orsaker.

Före seglats skall genomgång av resan ske, säkerhetsutrustningens handhavande förklaras och ansvariga utses. Dessutom skall alla i besättningen tilldelas sin position, samt känna till vad den innebär och vilka övriga uppgifter personen har ombord.

Hela besättningen skall ombord vara fri från påverkan av alkohol och droger. Hövedsman har rätt att avvisa personer som kan misstänkas utgöra fara för seglatsen.

Flytväst skall bäras av alla ombord. Hövedsman kan göra undantag från detta krav om väderförhållanden, seglingen natur och besättningens erfarenhet tillåter. Utomskärs och i gummibåt är flytväst alltid obligatorisk.

Fartyg skall alltid iordningställas efter segling. Besättningen skall tillse att god ordning alltid råder ombord. Före avfärd kontrolleras att fartyget är sjövärdigt och klart för avgång, samt rätt och tillräckligt utrustat.

Besättningslista och dagbok skall alltid föras. Besättningslista skall lämnas iland och överlämnas till avgående hövedsman eller föras på gemensam digital plattform.

Utkik skall alltid finnas under gång.

2. Krav för att utses till hövedsman

Endast SVS styrelse äger rätt att utse ny hövedsman. Befintliga hövedsare skall höras om bedömning av nya hövedsars lämplighet.

För att bli certifierad krävs, förutom ovanstående, att personen i fråga:

- Innehar minst giltiga Kustskepparintyg och VHF-certifikat.
- Har visat förmåga att framföra skeppet på ett säkert och tryggt sätt samt ta korrekta beslut under gång, under överinseende av befintlig hövedsman
 - detta skall tolkas så att en person får praktisera som tillförordnad ”övningshöveds”, eller vid god erfarenhet som andreman, under överinseende av befintlig hövedsman.
- Har visat god förmåga till navigering
- Har visat förmåga att avgöra besättningens duglighet och genomföra segling anpassad till denna.
- Innehar en lugn och stabil personlighet.
- Kunna föra en diskussion med besättningen, samt vara lyhörd för förslag.
- Upptäcka och förhindra oro eller tendenser till osämja.
- Skall kunna alla positioner ombord.
- Skall praktiskt kunna genomföra följande:
 - Åtgärder vid man över bord.
 - Gång till och från kaj/hamn.
 - Ankring.
 - Ordergivning vid rodd och segling.
 - Segelmanövrerna: Bromsa, ko- och stagvändning, revning.

SVS styrelse äger rätt att frånta en persons hövedsskap om personen visat sig olämplig som hövedsman.

3. Utrustningslista

a. Nautisk utrustning:

- Kikare
- Kompass
- VHF-radio med instruktioner (inplastade)
- Radarreflektor
- Sjökort
- Linjal, passare och transportör, klocka
- Signalhorn
- Signaler
- Om gång i mörker förutses skall fungerande lanternor finnas ombord.

b. Säkerhetsutrustning:

- Brandsläckare (pulver) i för och akter
- Drivankare
- Livboj
- Livflotte
- Räddningsvästar till alla ombord
- Nödsignaler i för och akter
- Förbandslåda (med sjösjuketabletter)
- Ficklampa

c. Övrigt:

- Vatten i överskott
- Mat anpassat till seglingens förväntade utsträckning
- Förtöjningsgods och bogserlina
- Bergskilar och hammare
- Kastlinor
- Läns pump
- Minst tre spänner
- Båtshake
- Åror
- Handlod
- Yxor
- Logg
- Kniv
- Verktyg
- Reservmaterial, t.ex rodervidja.
- Gummibåt med tillhörande motor, bränsle, luftpump, öskar, samt reservdelar

Vid övernattning skall tält och köksutrustning medtas.

Vid längre seglatser som innefattar nattseglingar och segling på öppet hav skall särskilda rutiner följas för att säkra trygg seglats, speciellt avseende reservmaterial och kommunikationsutrustning.

4. Minibesättning

- För att segling i skärgården skall genomföras krävs utbildad minibesättning bestående av:
 - o Höveds, styrman, skotkarl, klåber, priare, halskarl och boglina.
 - o Dessutom krävs för Vidfamne ytterligare minst två personer.
 - o Oerfarna utbildas på land och under segling av befarna besättningsmän.
- Vid längre seglatser som innefattar nattseglingar, flerdagssegling utan tilläggning och segling på öppet hav ska den befarna besättningen minst dubblas.
- För transport av Vidfamne med gummibåt eller annan motor krävs följande minibesättning om minst 6 personer:
Höveds, två personer med gummibåtserfarenhet samt tre ytterligare personer varav minst två skall vara befarna.

Göteborg, 2 mars 2024 Styrelsen och hövedsmän genom Carl Johan Franzén